

Agricultura i paisatge. Dues nocions avui dia indissociables. A escala europea i de forma encara més notòria a escala mundial, les activitats agrícoles són les principals utilitzadores de les terres, del territori, del paisatge. En el cas del nostre petit territori enclavat entre muntanyes, aquesta constatació també és vàlida si a les activitats estrictament agrícoles hi afegim les activitats ramaderes. El territori andorrà ha estat utilitzat durant dècades amb un objectiu gairebé exclusiu de producció agrícola i ramadera. Únicament cal remarcar uns moments històrics que han pogut restar protagonisme a aquests usos: l'aprofitament dels boscos per a l'extracció de fusta, utilitzada per alimentar les fargues i l'ús turístic de les muntanyes d'ençà que els primers pioners van davallar una pendent sobre uns esquís...

Els fons de vall andorrans han estat, al llarg del temps, conreats i treballats, modelats i mantinguts segons la conveniència dels andorrans. I més enllà del fons de vall, també van adaptar les parts baixes dels vessants a les seves necessitats i van crear espectaculars sistemes de feixes on el blat i el sègol creixien temporada rere temporada. Algunes imatges dels vols cartogràfics dels anys 1930-1940 són testimonis prou clars d'una Andorra on l'agricultura i la ramaderia eren l'únic factor antropològic que modelava el paisatge del fons de vall. L'estatge alpi, més feréstec i llunyà, rebia any rere any el bestiar, per aprofitar les pastures naturals, i conservava un paisatge d'alta muntanya amb una clara necessitat de manteniment dels recursos. Poc hi pensaven aquella gent de muntanya, en el concepte actual de paisatge...

Avui dia, però, el paisatge rural ha adquirit un valor que va més enllà dels recursos alimentaris o farratgers que genera. S'ha transformat en un element atractiu per al turisme, per a activitats de lleure o com a espai per viure-hi amb una qualitat superior que en les ciutats. Les enquestes públiques –i Andorra no n'és pas una excepció– demostren que els ciutadans aprecien els paisatges rurals i en demanen la conservació. No volen, no volem, perdre'ls. I és ben evident que l'única eina disponible per mantenir aquests paisatges és la continuïtat en el temps d'aquelles activitats que els han creat: l'agricultura i la ramaderia.

La PAC (política agrària comuna) estableix que els paisatges conreats són part íntegra del patrimoni cultural i natural dels territoris i que la integritat ecològica i la bellesa d'aquests paisatges actuen com a atractiu per a l'activitat econòmica i per a les persones que busquen una elevada qualitat de vida. Tot això

Landry Riba i Mandicó

director del departament
d'Agricultura del Govern
d'Andorra

Landry Riba i Mandicó

Reflexions sobre agricultura i paisatge

és ben cert. I encara ho és més en el cas d'Andorra. Com seria el nostre territori sense les terres conreades i els prats dallats? Sense vaques i eqües a les pastures? Ja sabem quin canvi ha provocat l'abandonament de l'ús de les feixes, avui dia ja pràcticament cobertes de boscos de beços o alzines... Donem-nos doncs els mitjans per mantenir i conservar els paisatges rurals que encara es troben actius!

La Llei d'agricultura i ramaderia de l'any 2000 recull en l'exposició de motius la necessitat de mantenir les activitats agrícoles i ramaderes com a factors de conservació de la biodiversitat, la prevenció de riscos naturals i el manteniment del territori. No es parlava llavors explícitament de valors paisatgístics, però la voluntat del legislador ja anava ben encaminada... Des de llavors, s'ha treballat força per crear noves oportunitats per a un sector que s'ha vist superat per noves iniciatives econòmiques, molt més rendibles i menys fatigoses. Aquestes noves oportunitats passen per diversificar els conreus, ja sigui avaluant les possibilitats d'implantació de nous cultius: vinya, plantes aromàtiques, tòfona, etc. o bé intentant consolidar cultius alternatius al gairebé monocultiu del tabac, com és el cas de la trumfa. D'altra banda, ha calgut trobar les fórmules per mantenir prou caps de bestiar a les muntanyes... Un programa de carn de qualitat controlada estableix les bases de treball que han permès el manteniment d'una cabana bovina estable i d'unes pràctiques tradicionals reconegudes a través d'una IGP. Mantenir les eqües i els pollins a les pastures és ara mateix un eix de treball important del sector i del Govern, i pensem que estem molt a prop de materialitzar un projecte exitós. I, malauradament, hem d'afegir un bemoll a les tasques dutes a terme per mantenir dinàmic el sector oví, ja que d'any en any, el nombre de caps de bestiar menut va disminuint i, com veurem en algunes de les xerrades que formen aquestes jornades, l'impacte de la ramaderia ovina sobre el paisatge és força important. Queda feina per fer, molta... I no depèn únicament de l'acció del Govern. Aquestes tasques demanen la participació del sector agrícola i ramader, de l'Administració i també dels ciutadans, que han de reafirmar sempre que calgui la seva demanda perquè els paisatges rurals es mantinguin i es conservin.

L'agricultura i la ramaderia com a eina de conservació del paisatge per aconseguir atraure activitat econòmica i millorar la qualitat de vida de les persones que viuen en un entorn rural... Qui ho havia de dir fa cent anys enrere i qui pot negar-ho avui dia?